

Yönetmeliklerde Müfettişler

Inspectors in Regulations

Hüsnü ERGÜN¹

¹Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, husnuergun60@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-5501-8019>)

Geliş Tarihi: 14.07.2020

Kabul Tarihi: 29.12.2020

ÖZ

İllerde görev yapan müfettişlerle ilgili olarak 1962, 1963, 1969, 1990, 1999, 2011 yıllarında yönetmelik değişiklikleri olmuştur. Bu çalışmada, müfettiş seçilme, disiplin, sicil, başkanlıklar, çalışma merkezleri, mesleki deneyim, eğitim, görevler ve görev yapma şekilleri ile ilgili yönetmeliklerde yapılan değişikliklerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırma doküman incelemesi türünde bir araştırmadır. Araştırmaya konu edilen dokümanlar, Türkiye’de 15 Haziran 1962, 14 Mayıs 1963, 15 Kasım 1969, 27 Ekim 1990, 13 Ağustos 1999, 24 Haziran 2011 tarihlerinde Resmi Gazete ’de yayımlanan yönetmeliklerdir. Adı geçen yönetmeliklere Resmi Gazete’nin internet sitesi üzerinden ulaşılmıştır. İlgili yönetmelikler resmi gazeteden alındığından orijinal olarak kabul edilmiştir. Öncelikle yönetmelikler analiz edilmiş ve birbirleri ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Yönetmelikler incelendiğinde mesleki deneyim olarak “en az sekiz yıl öğretmenlik deneyimi” en fazla belirtilen nitelik iken, yöneticilik yapanlar da bu sürenin kısa tutulmasına önem verilmiştir. Ayrıca sicil ve disiplinle ilgili olarak en ayrıntılı maddelerin 1990 ve 1999 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde yazıldığı, 1990 yılında yayımlanan yönetmelikte eğitime verilen önemin artırıldığı, 1990 yılından itibaren müfettişler başkanının bakan onayı ile atandığı, müfettişlerin görev alanı arttırılsa da alınan eğitimde aynı artış görülmediği, illerde görev yapan müfettişlere il milli eğitim müdürü ya da vali tarafından görev verildiği bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müfettiş, eğitim, yönetmelik.

ABSTRACT

Regarding the inspectors working in the provinces, there were regulations changes in 1962, 1963, 1969, 1990, 1999, 2011. In this study, it is aimed to compare the changes made in the regulations that regarding the selection of inspectors, discipline, registry, presidencies, work centers, professional experience, education, duties and the way they perform their duties. The study is a document review. The documents that are the subject of the research; Turkey on June 15 1962, May 14 1963, November 15 1969, October 27 1990, August 13 1999, June 24 2011 are dated regulations. The said regulations have been reached on the Official Gazette website. The relevant regulations were accepted as original because they were taken from the Official Gazette. First of all, the regulations were analyzed and compared with each other. When the regulations are examined, “at least eight years of teaching experience” is the most specified qualification as a professional experience, while those who are administrators are also given importance to keep this period short. In addition, it was found that the most detailed items related to registry and discipline were written in the regulations published in 1990 and 1999, in the regulation published in 1990, the importance given to education was increased, since 1990, the chief of inspectors has been appointed with the approval of the minister, although the duty field of the inspectors has been increased, the same increase has not been observed in the training received, inspectors working in the provinces are assigned by the provincial director of national education or the governor.

Keywords: Inspector, education, regulation.

GİRİŞ

Gelişmiş ya da gelişmek isteyen her devlet eğitime yatırım yapmaktadır. Devletlerin yaptığı bu yatırımlara karşılık verilen eğitimden bazı beklentileri bulunmaktadır. Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti eğitimden beklentilerini 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun ikinci maddesinde belirtmiştir. Bu yasal düzenlemeyle bireylerin, devlete karşı iyi bir yurttaş olması, topluma karşı yapıcı, yaratıcı, verimli kişiler olması ve bir meslek sahibi olmaları amaçlanır, Türk Milletini de çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak amaçlanmaktadır (MEB, 1973). Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu amaçların gerçekleşmesine yönelik eğitim sistemi kurmakta ve kurduğu eğitim sisteminin işleyişine yönelik dönütler almak istemektedir. Gerekli dönütleri almak için ise eğitim sisteminin alt sistemi olan denetim sistemi oluşturulmaktadır.

Eğitimde denetim ve teftiş, etkili iletişim yoluyla geri bildirimleri içeren karmaşık bir sanattır. Geri bildirimler özellikle toplum ya da devletin istek ve beklentilerinin iletiildiği durumlardır. Müfettişler bu görevlerini dili etkin kullanarak iletişim becerilerini geliştirerek sağlayabilirler (Nwaokugha ve Danladi, 2016). Müfettiş, devletin istek ve beklentileri ile öğretim sürecinin karşılaştırmasını yaparak öğretmen ve devlete geri dönüt verir. Devletin istek ve beklentilerine yaklaştırmak için öğretmeni motive eder, onlara rehberlik eder. Öğretmenler de denetimin mesleki gelişimlerini olumlu etkilediğini ve karşılaşılan sorunlara karşı kendilerini cesaretlendiğini düşünebilmektedir (Esia-Donkoh ve Ofosu-Dwamena, 2014).

Hiçbir ülkenin kaynağı sınırsız değildir. Her ülke eğitime sınırlı kaynaklar ayırır. Kaynakların belirli oranda artırılması, eğitimin niteliğine aynı oranda katkı sunamayabilmektedir. Bu kaynakların okulda etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Okul kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılması için etkili bir denetim ve personele verilen desteğin artırılması gerekmektedir (İsmail, 2018). Eğitim denetimi öğretmenlerin mesleki gelişimlerini ve dolayısıyla eğitimin niteliğini etkileyen faktörlerden biridir (Jahanian ve Ebrahimi, 2013). Eğitimde kaynakların etkili bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı denetim yoluyla anlaşılacaktır. Müfettişler, denetim yaparken öncelikle durumu belirler. Başka bir ifade ile bu aşamada müfettişler, eğitim kurumunun fotoğrafını çeker gibi durumunu yazı ile ortaya koymaya çalışır. Daha sonraki aşama da daha önceden belirlenen ölçütlerle eğitim kurumunun durumu karşılaştırılarak değerlendirme yapılır. Yapılan değerlendirmeye göre düzeltme ve geliştirme önerilerine yer verilir (Başar, 2000). Böylece yapılan denetimin niteliği ölçüsünde, eğitim kurumlarının gelişimine katkı sağlanmış olacaktır.

Türkiye’de ise eğitim denetiminin niteliğinden ziyade kimin denetim yapacağı gibi konular tartışılmaktadır. Denetimin müfettiş yerine okul müdürü tarafından yapılması istenilebildiği gibi (Aslanargun ve Göksoy, 2013) okul müdürü ile öğretmen arasındaki informal ilişkilerin okul müdürlerinin ders denetimlerini olumsuz etkileyebileceği (Altun, Şanlı ve Tan, 2015; Birel ve Erçek, 2019) görüşünde olanlar da bulunabilmektedir. Müfettişlerin yaptığı rehberlik hizmetine yönelik öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri ile müfettişler arasında görüş ayrılığı bulunabilmektedir (Koroğlu ve Oğuz, 2011). Öğretmenlerin, bütün branşlarda yetkinliklerinin olmaması, yetersiz olmaları, kişisel takıntılar, siyasi görüşler, kişisel ilişkiler, sendika farklılığı vb. nedenlerle kayırmacı davranmaları, tamamen eleştirel bir tutum takınmaları, ders denetimlerini yasak savma adına yapmaları, kıdemli öğretmenlere rehberlik yapmaktan çekinmeleri, sürekli derse girmesi halinde öğretmeni ve öğrencileri rahatsız edebilmelerine rağmen okul ve öğretmeni daha iyi tanıdığından okul müdürünün teftişini müfettiş teftişine tercih edebilmektedir (Demirtaş ve Akarsu, 2016; Koşar ve Buran, 2019).

Ders denetimlerine ilişkin olumsuz algıların bulunması, müfettiş sayılarının yetersizliği, her branşta müfettiş bulunamaması, rehberlik ve denetim etkinliklerine çok fazla zaman ayrılamaması, müfettişler tarafından aralıklı denetim yapılması ve okul müdürü tarafından sürekli denetim yapılabileceğinden dolayı ders denetimleri müfettişlerden alınarak okul müdürlerine verildiği düşünülebilmektedir (Koç ve Akın, 2020). Başka bir araştırma da denetim esnasında

maarif müfettişlerinin okul yöneticileri ile işbirliği içerisinde hareket ettikleri, sorun çözmede yardımcı olabildikleri, dönüt verebildikleri, bazı maarif müfettişlerinin durumsallık ilkesine dikkat etmedikleri, bu durumda yöneticilerin karşılaştıkları durumların müfettişten müfettişe değiştiği bulgularına ulaşılırken (Büyüктаş, 2017), okul müdürlerinin öğretmeni ve eğitim öğretimi denetleme görevlerini orta düzeyde yerine getirdiği, fiziki mekân denetimini daha yüksek düzeyde yerine getirdikleri (Gündüz, 2017) bulgularına da ulaşılmaktadır. Üstelik, okul müdürlerinin ders denetimini yapması, her branşta müfettiş bulunamaması, müfettişler tarafından aralıklı denetim yapılması sorunlarına çözüm olmayacaktır. Okul müdürünün günlük rutin işleri arasında denetime çok sık zaman ayırması da beklenemeyecektir. Denetimin öğretmen, yönetici ve müfettiş arasındaki etkileşimi arttırması, öğretimin geliştirilmesine odaklanması beklenmektedir (Kayıkçı, Özdemir ve Özyıldırım, 2018). Bu nedenle denetimin kimin tarafından yapıldığı değil daha nitelikli nasıl yapılacağı tartışılmalıdır.

Okul çalışanları, müfettişler tarafından kendilerine yeterli rehberlik hizmetinin sunulmadığı (Ergüneş ve Ovalı, 2011; Akbaba, 2013) ve müfettiş ve denetim sisteminin yenilikler karşısında yetersiz olduğu, nitelik sorunu olduğu görüşünde olabilmektedirler (Uğurlu, 2014). Eğitim denetiminin etkili bir şekilde yürütülmesinde müfettişlerin aldığı eğitimin önemli olduğu (İsmail, 2018) düşünüldüğünde müfettişlerin ayrı bir eğitim almaları gerektiği söylenebilir. Ancak, eğitim fakülteleri çatısında yapılan eğitim yönetimi teftişi ve planlaması bölümleri YÖK'ün 04. 11.1997 tarih ve 97.392.761 sayılı kararıyla kapatılmıştır (Arabacı, 1999). Bu durum, denetimin etkisinin azalmasına ve öğretmenlerin müfettişlerden yardım talebinin bulunmamasının (Şahin, 2017) nedeni olarak düşünülebilir. Eğitim müfettişlerinin özel bir eğitim almaması nedeni ile müfettişlerin iletişim becerileri düşük olarak görülebilmektedir (Memduhoğlu, Mazlum ve Acar, 2014). Türkiye’ de olduğu gibi Nijerya’da da müfettişlerin eğitimleri yetersiz görülmektedir (Ololube ve Major, 2014). Bunun yanında İnsan ve finansal kaynakların azlığı denetimi düzensiz yürütmesine neden olabilmektedir (Hossain, 2017). Günümüzde yaklaşık 500 bakanlık maarif müfettişi ile tüm okul ve kurumların denetimi yapılmak istenilebilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinde 81 il olduğu düşünüldüğünde il başına yaklaşık 6-7 müfettişin düştüğü bu sayının da son derece yetersiz olduğu söylenebilir.

Nedeni ister değinilen sorunlar olsun ister farklı nedenleri olsun Osmanlıdan günümüze yaklaşık yüz elli yıllık bir geçmişi olan eğitim denetiminin yapısında son yıllarda meydana gelen değişikliklerle bile halen iyi bir denetim yapısı oluşturulamamıştır (Usta ve Özmen, 2017). Denetim sisteminde en son değişiklik 2016 yılında yapılmıştır. 2016 yılında gerçekleştirilen yasal değişiklik ile müfettişlerden bir kısmının bakanlığa alındığı, kalanların şahsa bağlı kadroda illerde bırakıldığı bu durumun müfettişlerde moral bozukluğu ile farklı olumsuz duyguların yaşanmasına neden olduğu anlaşılmaktadır (Ergün ve Çelik, 2018). Teftişte yapılacak değişikliklerde acele edilmemesi gerekmektedir. Çünkü teftiş pahalı bir araçtır (Gustafsson, Lander ve Myrberg, 2014). Denetim sistemindeki ani değişiklikler İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü çalışanları ile okul müdürleri tarafından olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir (Şekerci ve Gök, 2017).

Türkiye’de 1962, 1963, 1969, 1990, 1999, 2011 yıllarında yönetmelik değişiklikleri olmuştur. Bu çalışma da bu yönetmelik değişikliklerinin müfettiş seçilme, disiplin, sicil, başkanlıklar, çalışma merkezleri, mesleki deneyim, eğitim, görevler ve görev yapma şekillerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışma sadece yönetmeliklerle sınırlı olup diğer yasal düzenlemeler araştırma kapsamına alınmamıştır. Yapılan bu çalışma ile denetim sisteminde yapılan değişikliklerin, geçmişte geçirdiği evreler anlaşılacak gelecekte yapılacak değişikliklerin sisteme daha fazla katkı sağlamasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Her ne kadar illerdeki müfettişler şahsa bağlı kadroya alınarak illerdeki denetim yapılması bitse de bakanlık düzeyinde yapılan denetim sisteminde yapılacak değişikliklere de yol göstermesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan model, üzerinde çalışılan yönetmelikler ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma doküman incelemesi türünde bir araştırmadır. Doküman, araştırılmak istenen konu hakkında bilgi sağlayan her türlü yazılı materyaldir (Balcı, 2000). Dokümanların oluşturulmasında, araştırmacıların katkısı bulunmamaktadır. Kaydedilmiş metinler ve görüntüler doküman olarak değerlendirilebilir. Belge analizinde hem basılı hem de elektronik materyaller kullanılır. Gündemler, katılımcılar ve toplantı tutanakları; kılavuzlar; kitap ve broşürler; günlükler ve dergiler; etkinlik programları, mektuplar ve not defteri; haritalar ve çizelgeler; gazeteler; basın bültenleri; program önerileri, başvuru formları ve özetler; radyo ve televizyon programı senaryoları; örgütsel veya kurumsal raporlar; anket verisi ve çeşitli kamu kayıtları doküman incelemesinde kullanılır (Bowen, 2009). Doküman incelemesi; dokümana erişme, dokümanların orijinal olup olmamasının kontrolü, incelenmesi ve anlaşılması, verilerin analiz edilmesi ve verilerin kullanılması aşamalarından oluşmaktadır (Şimşek, 2009).

2.2. Çalışmanın Kapsamı

Araştırmaya konu edilen dokümanlar, Türkiye’de 15 Haziran 1962, 14 Mayıs 1963, 15 Kasım 1969, 27 Ekim 1990, 13 Ağustos 1999, 24 Haziran 2011 tarihlerinde Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmeliklerdir (MEB, 1962; MEB, 1963; MEB, 1969; MEB, 1990; MEB, 1999; MEB, 2011a).

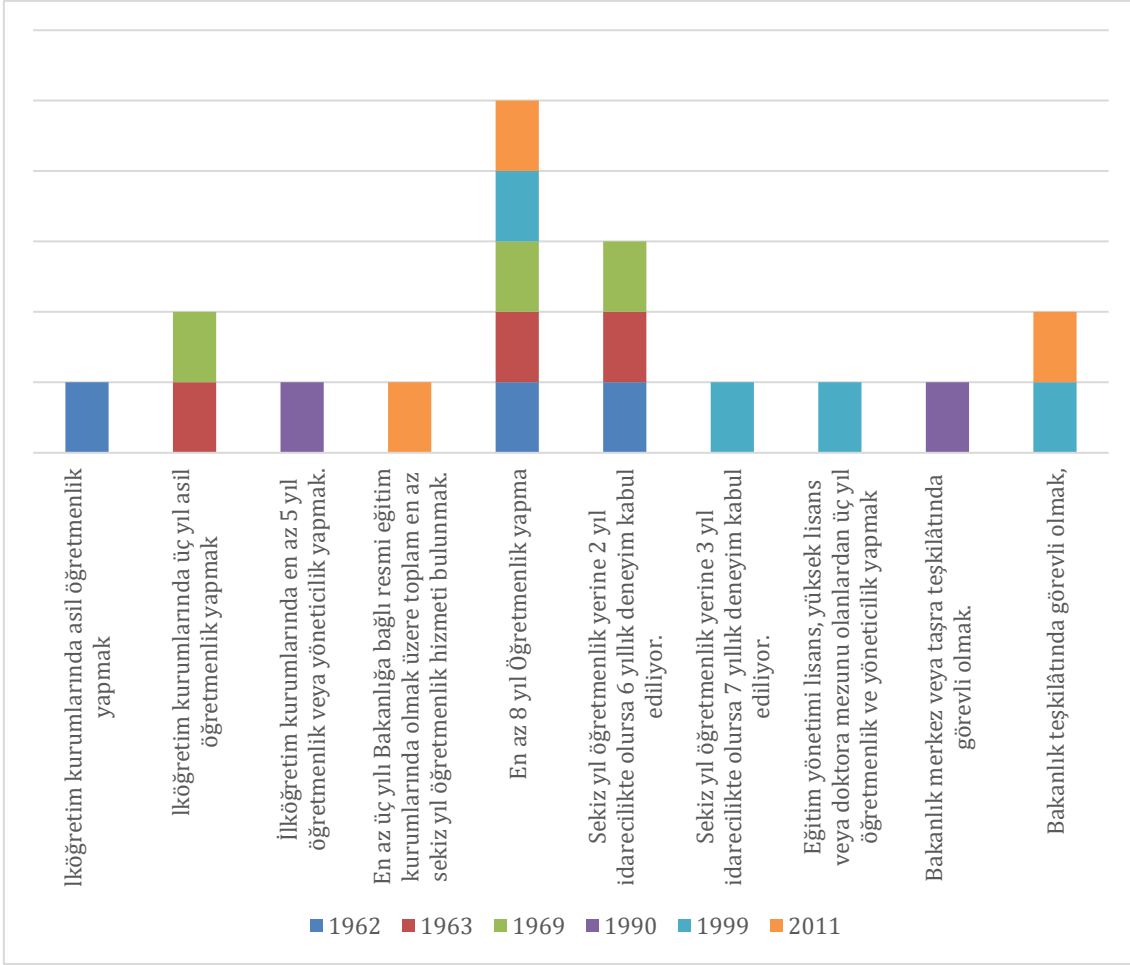
2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Adı geçen yönetmeliklere Resmi Gazete’nin internet sitesi üzerinden ulaşılmıştır. İlgili yönetmelikler resmi gazeteden alındığından orijinal olarak kabul edilmiştir. Öncelikle yönetmelikler analiz edilmiş ve birbirleri ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

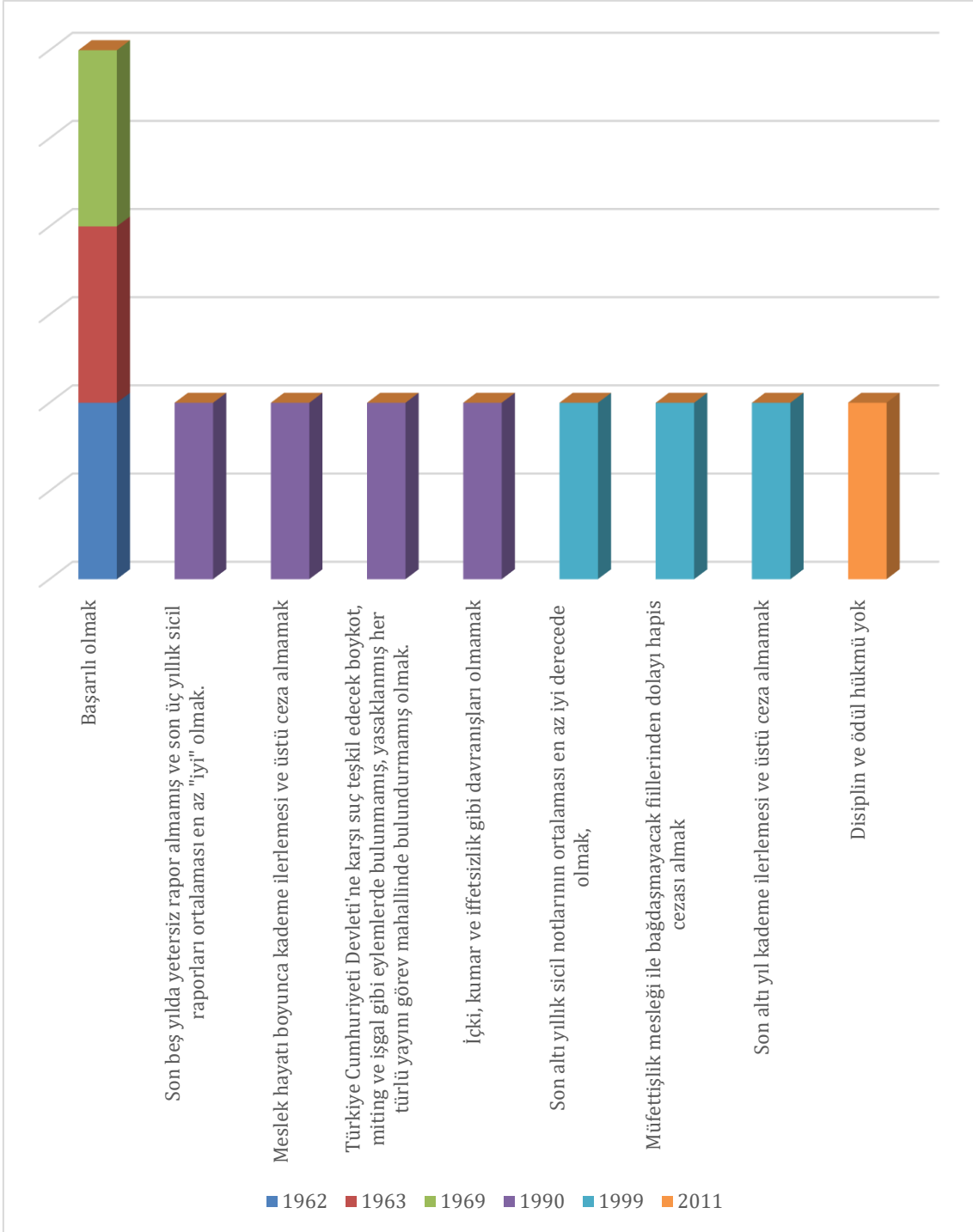
Bu bölümde adı geçen yönetmeliklerin karşılaştırmaları yapılarak elde edilen bulgular ve yorumlar sunulmuştur.

Şekil 1’de görüldüğü üzere 1962 yılında yayımlanan yönetmelikte ilköğretim kurumlarında asil öğretmen olarak çalışıyor olmak ve sekiz yıl öğretmenlik veya iki yılı yöneticilik olmak üzere en az altı yıllık deneyim aranmaktaydı. 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde asil öğretmenlik şartı üç yıla çıkartılmaktadır. 1990 yılına gelindiğinde aranan mesleki deneyim toplam beş yıl öğretmenlik ya da yöneticilik yapmaktı. 1999 yılına gelindiğinde en az sekiz yıl öğretmenlik ya da üç yılı yöneticilikte olmak şartıyla toplam yedi yıl mesleki deneyim istenmekteydi. Aynı yönetmelikte eğitim yönetimi yüksek lisans ve ya doktora mezunları için üç yıllık deneyim yeterli olmaktaydı. 1990 yılında bakanlık merkez ya da taşra teşkilatında çalışanlar müfettiş olmak için başvurabiliyorken, yurt dışı teşkilatında çalışanlara aynı hak verilmediği söylenebilir. 1999 ve 2011 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde bakanlık teşkilatında görevli olmak yeterli görülmekteydi. 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte özel okullarda çalışılan süreler mesleki deneyim süresinin hesabına dahil edilmiş ve üç yılı resmi kurumlarda olmak üzere sekiz yıllık deneyim istenmiştir.

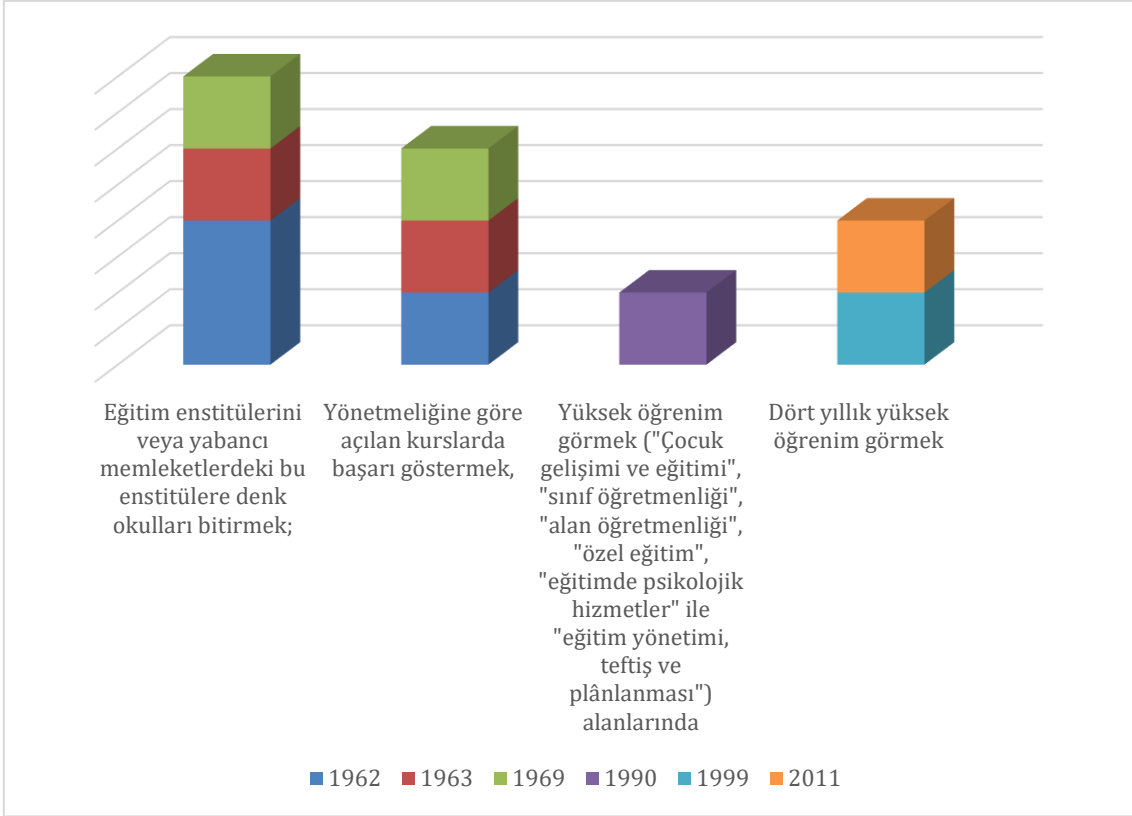
Şekil 1. Müfettiş Seçilme Şartları (Mesleki Deneyim)

Şekil 2’de görüldüğü üzere 1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde müfettiş olmak isteyenlerde Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilen esaslara göre başarılı olma ve müfettişlik için gerekli nitelik ve yeterlikleri bulunduğu saptanmış olma şartı bulunurken disiplin ve sicil ile ilgili ayrı bir şart bulunmamaktadır. 1990 yılında yayımlanan yönetmelikte sicil ve disiplin ile ilgili şartlar ayrıntılı bir şekilde belirlenmiş ve müfettiş olmak için son beş yılda yetersiz rapor almamış ve son üç yıllık sicil raporları ortalaması en az "iyi" olmak, kademe ilerlemesi ve daha ağır bir disiplin cezası almamış olmak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne karşı suç teşkil edecek boykot, miting ve işgal gibi eylemlerde bulunmamış, yasaklanmış her türlü yayını görev mahallinde bulundurmamış olmak, içki, kumar ve iffetsizlik gibi Devlet memuriyetinin ve toplumun ahlâk kurallarına aykırı davranışlara düşkünlüğü soruşturma, adli ve idarî yargı kararları ile tespit edilmemiş olmak, şartları aranmaktadır. 1999 yılında yayımlanan yönetmelikte beş yıllık sicil ortalaması altı yıla çıkartılmış, kademe ilerlemesi ve üstü disiplin cezası için altı yıllık süre sınırı getirilmiş, içki, kumar ve iffetsizlik gibi fiiller genelleştirilerek müfettişlik mesleği ile bağdaşmayacak fiillerinden dolayı memuriyete engel olacak derecede olmasa dahi hapis cezasına mahkum edilmemiş olma şartı belirtilmiştir. 2011 yılında disiplin ve sicil ile ilgili şart bulunmamaktadır.

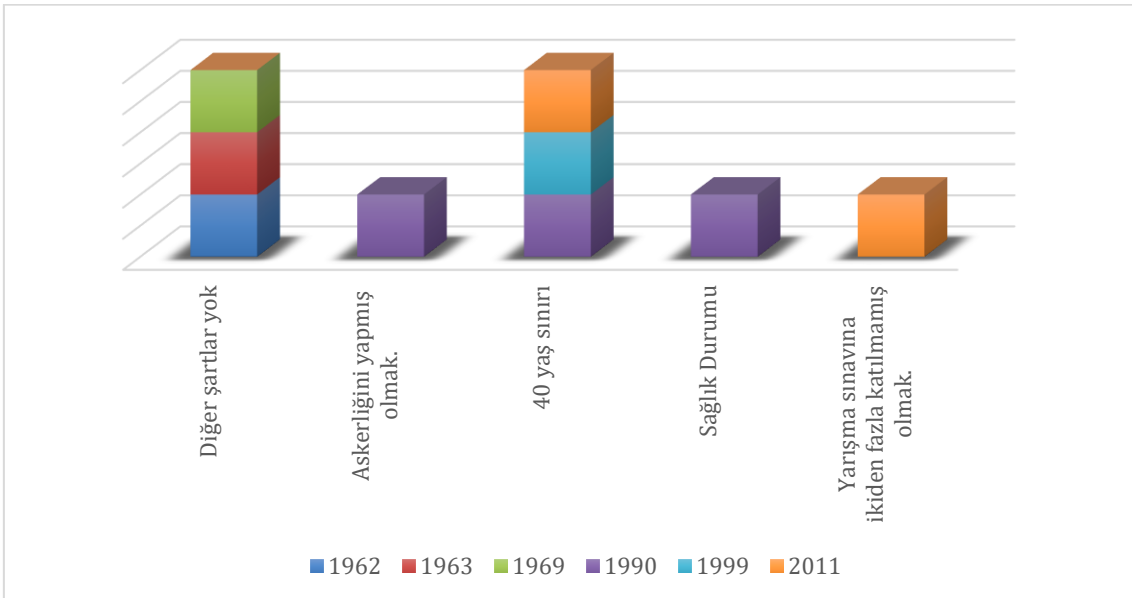
Şekil 2. Müfettiş Seçilme Şartları (Sicil ve Disiplin)

Şekil 3'de görüldüğü üzere 1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde müfettiş olmak isteyenlerde eğitim enstitüleri ile açılan kursları bitirme şartı getirilirken, 1990 yılında yayımlanan yönetmelikte ise müfettiş olmak isteyenlerin almaları gereken eğitimler belirlenmiştir.

Şekil 3. Müfettiş Seçilme Şartları (Eğitim)

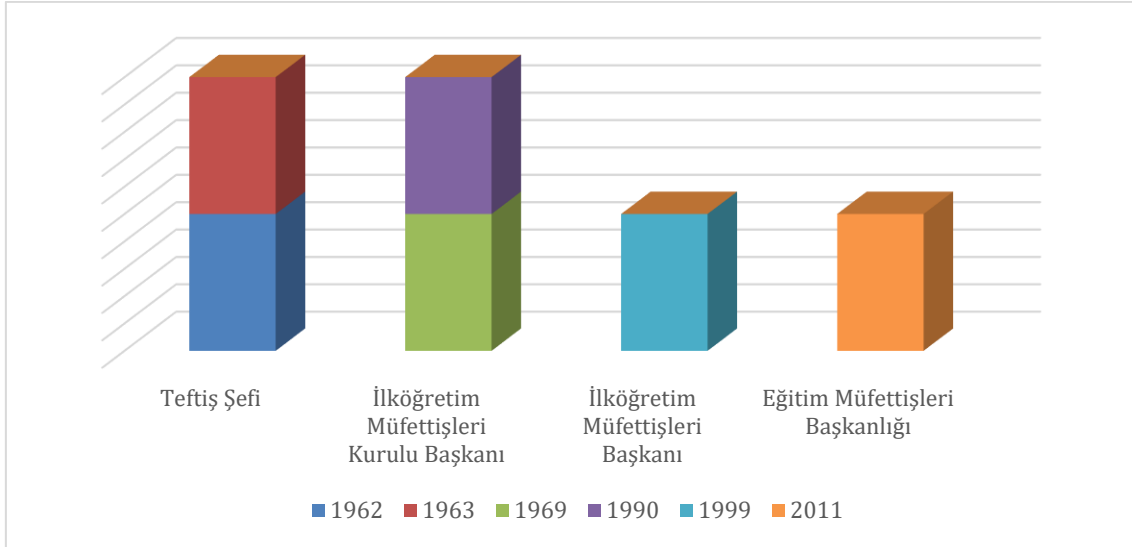
Bu bölümler, "Çocuk gelişimi ve eğitimi", "sınıf öğretmenliği", "alan öğretmenliği", "özel eğitim", "eğitimde psikolojik hizmetler" ile "eğitim yönetimi, teftiş ve plânlanması" bölümleri olarak net bir şekilde belirlenmiştir. 1999 ve 2011 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde dört yıllık lisans mezunu olma şartı yeterli görülmüştür.

Şekil 4. Müfettiş Seçilme Şartları (Diğer)

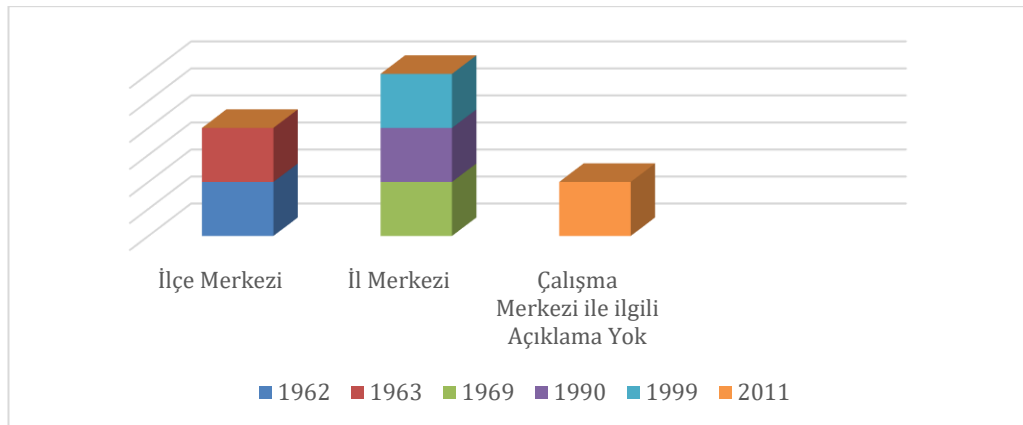
Şekil 4'de görüldüğü üzere 1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde müfettiş olmak isteyenlerde başka bir şart aranmazken 1990 yılında yayımlanan yönetmelikte 40 yaş sınırı, askerliğini yapmış olma şartı ve sağlık durumunun her çeşit iklim ve yolculuk şartlarına

elverişli olması şartları aranmaktadır. 1999 ve 2011 yılında yayımlanan yönetmeliklerde 40 yaş sınırı bulunurken, 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte ayrıca yarışma sınavına ikiden fazla katılmamış olmak şartı diğer şartlar olarak bulunmaktadır.

Şekil 5. Yönetmeliklere Göre Başkanlık İsimleri

Şekil 5’de görüldüğü üzere 1962 ve 1963 yılında yayımlanan yönetmeliklerde teftiş şefi olarak adlandırılan müfettişler başkanının özelliği il Milli Eğitim Disiplin Kuruluna seçilmesidir. 1969 yılından itibaren İlköğretim Müfettişleri kurulu ibaresi kullanılmış, yine İl Milli Eğitim Disiplin Kuruluna seçilen müfettiş aynı zamanda kurul başkanı olarak atanmıştır. 25’den fazla müfettiş olan illerde başkan yardımcısı görevlendirilmektedir. 1990 yılından itibaren başkanın, valinin teklifi ve Bakanlık Makamının onayı ile müfettişler arasından atanacağı hükmü getirilmiştir. 1999 ve 2011 yılında ilköğretim müfettişleri başkanı ibaresi kullanılmaya başlanmış, başkana on yıllık kıdem şartı getirilmiş, bakanlığa üç isim önerilmiş, başkan için bakan onayı alınmıştır.

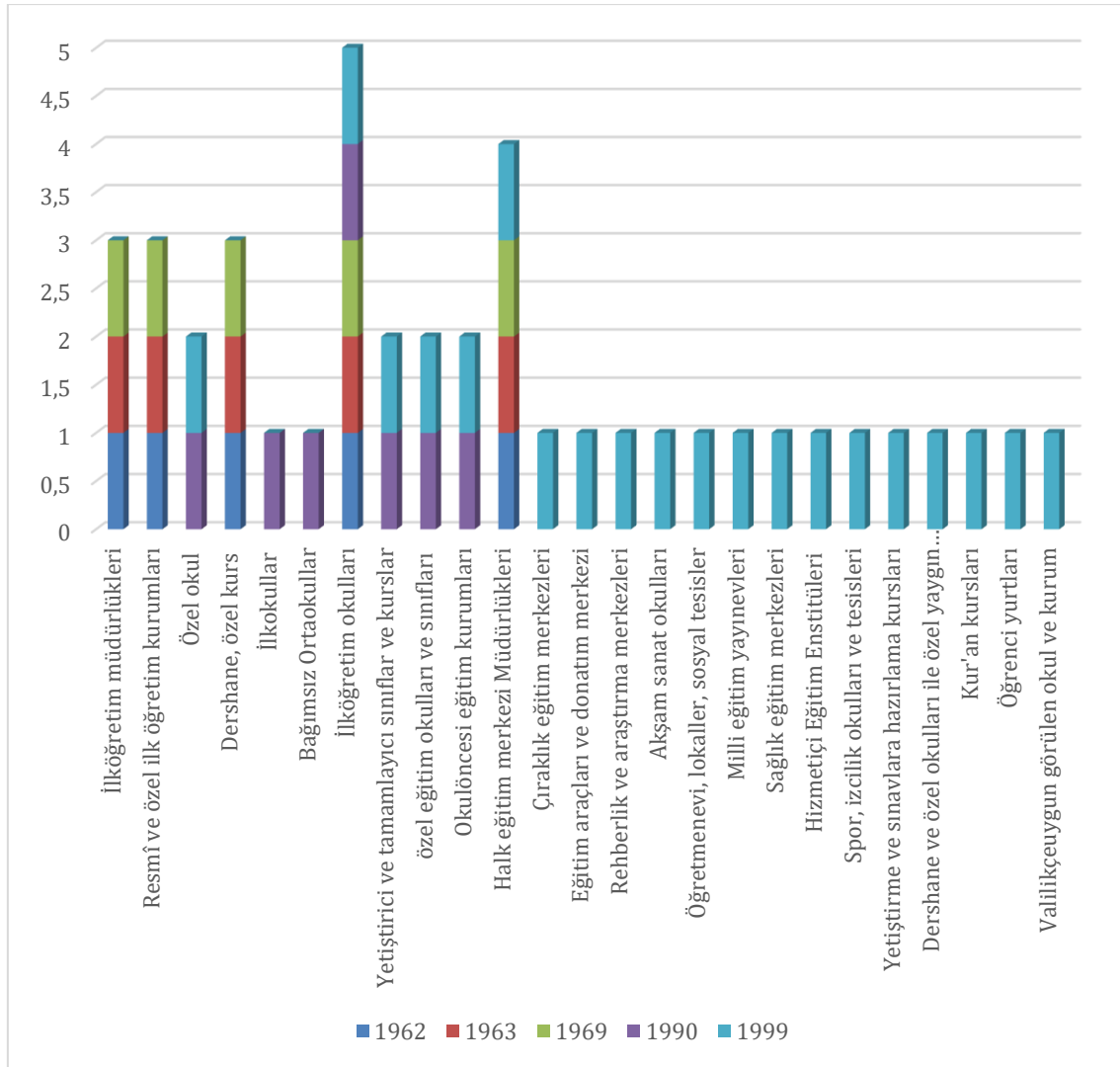

Şekil 6. Müfettiş Çalışma Merkezi

Şekil 6’da görüldüğü üzere 1962 ve 1963 yılında yayımlanan yönetmeliklerde çalışma merkezleri İl Milli eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak ilçelerdir. 1969 yılından itibaren çalışma merkezleri il merkezi olarak belirlenmiştir. Bunda, ulaşım imkânlarının artması, ilçelerde nüfusun azalması veya ilçelerde müfettişin daha fazla yıpranması gibi faktörler etken olabilir. 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte ise bu konuda bir hüküm bulunmamaktadır. Bunda aynı ilde sekiz yılını

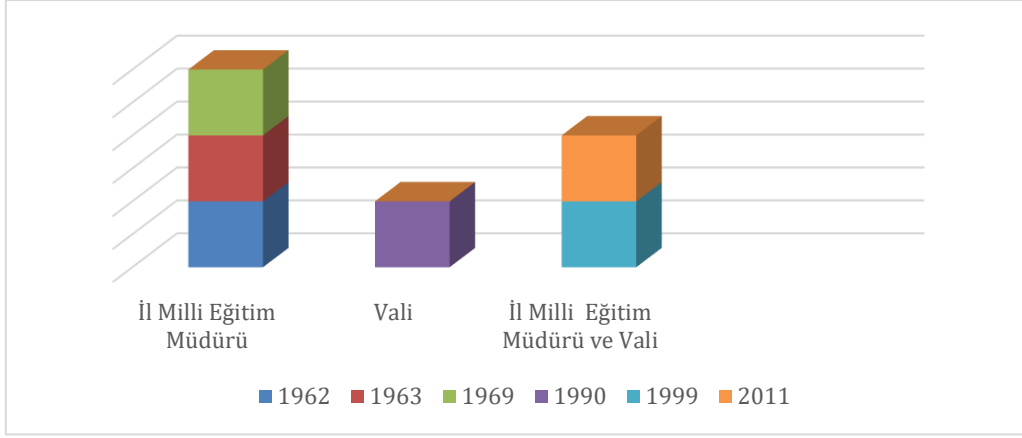
dolduran müfettişlerin zorunlu yer değiştirmesi ile yeni müfettişlerin gelmesi bu maddede etken olmuş olabilir.

Şekil 7. Görevler

Şekil 7'de görüldüğü üzere Müfettişler, 1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde ilköğretim müdürlükleri, resmî ve özel ilk öğretim kurumları dersane, kurs ve halk eğitimi kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim işleri ve çocuk kitaplıkları görev alanları bulunan müfettişlerin 1990 yönetmeliğinde; ortaokul, yetiştirici ve tamamlayıcı sınıflar, özel eğitim okul ve sınıfları ve okul öncesi eğitim kurumları ile tamamlayıcı sınıflar ve kurslar eklenirken, çocuk kitaplıkları, dersaneler, halk eğitim kurumları görev alanlarından çıkartılmıştır. 1999 Yönetmeliğinde görev alanları daha da genişletilmiş, Halk eğitim merkezi ve akşam sanat okulları ile bunlara bağlı kurslar, Çıraklık eğitim merkezleri, Eğitim araçları ve donatım merkezi ve akşam sanat okulu müdürlükleri, Rehberlik ve araştırma merkezlerinde ve akşam sanat okulu müdürlükleri, Öğretmenevi ve akşam sanat okulları, öğretmenevi, lokalleri ve sosyal tesisleri, Milli eğitim yayınevleri, Sağlık eğitim merkezleri, Hizmetiçi Eğitim Enstitüleri ve Akşam Sanat Okulları ile Hizmetiçi Eğitim Merkezleri, Spor ve izcilik okulları, Gençlik ve izcilik eğitim tesisleri, Öğrencileri yetiştirme ve sınavlara hazırlama kursları, Özel öğretim kurumlarına bağlı, dersane ve okulları ile her türlü özel yaygın eğitim kursları, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kursları, Dernek ve vakıflarca açılan ve Bakanlığın denetimi ve gözetimi altında bulunan gerçek ve tüzel (şirket) kişilere ait öğrenci yurtları, Valilikçe denetimi

uygun görülen diğer okul ve kurumlar eklenmiştir. 2011 Yönetmeliğinde; kurumlar ayrı ayrı sayılmamış, tüm kurumlar yönetmeliğe eklenmiş, diğer kurumlar kalmakla birlikte il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri, ortaöğretim kurumları görev alanlarına eklenmiştir.

Şekil 8. Müfettişlere Görev Verecek Kişiler

Şekil 8’de görüldüğü üzere Müfettişlere görevleri 1962,1963,1969 yıllarında il milli eğitim müdürü verirken 1990 ve 1999 yıllarında vali vermektedir. Valinin tüm görevleri imzalaması muhtemelen işlerin hızlı bir şekilde yürütülmesine engel oluşturduğu için 2011 yılındaki yönetmelikte il milli eğitim müdür ve vali şeklinde düzenlenmiştir. 1962 ve 1963 yönetmeliklerine göre; ilköğretim müfettişleri görevleriyle ilgili olarak bir yıllık çalışma programı hazırlar, Milli Eğitim Müdürü onaylatır, teftiş sonunda rapor hazırlar, gizli sicil raporundaki ilgili sütunu, doldurur, teftiş defterine okuldaki durumu ve tavsiyelerini yazar, aylık çalışma programı düzenler, iköğretim müfettişleri her öğretim yılı başında ve gerekli gördükçe bölgelerindeki öğretmen, yönetici ve eğitimcilerle toplantı yapar ve ilköğretim müfettişleri, her öğretim yılı sonunda o yılın çalışma programının tamamıyla uygulanıp uygulanmadığını, aksayan kısımları, ödül alması gerekenleri ve idarece alınması lâzım gelen mali, idari ve eğitim-öğretimle ilgili tedbirlerin yazıldığı raporu hazırlar. 1969 yılında ise bunlardan farklı olarak, programın uygulanmasını güçleştiren ve değişiklik yapılmasını zorunlu kılan hallerde, bunları her defasında ve derhal millî eğitim müdürlüğüne bildirir ve yıl sonunda o yılın çalışma programı ile ilgili yalnızca aksaklık gösteren ve göstermeyen hususlar belirtir. 1990 yılından itibaren görev yapma şekli diye bir başlık açılmamış, her görev alanı ile ilgili yapılacak çalışmalar belirlenmiştir. 1991, 2000 ve 2001 yıllarında yayınlanan rehberlik ve teftiş yönergelerinde bu görevlerin nasıl yapılacağı daha ayrıntılı yayımlanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İllerde görev yapan müfettişlerle ilgili olarak 1962, 1963, 1969, 1990, 1999, 2011 yıllarında yönetmeliklerde; müfettiş seçilme, disiplin, sicil, başkanlıklar, çalışma merkezleri, mesleki deneyim, eğitim, görevler ve görev yapma şekilleri ile ilgili konularda değişiklikler olmuştur. Bu nedenle, yönetmelikler ayrı ayrı değil bahsi geçen konularda bütünsel bir değerlendirme ile karşılaştırılmıştır.

Yönetmelikler incelendiğinde mesleki deneyim olarak en fazla belirtilen özellik en az sekiz yıl öğretmenlik deneyimi iken, yöneticilik yapanlar da bu sürenin kısa tutulmasına önem verilmiştir. 1999 yönetmeliğinde eğitim yönetimi alanında yüksek lisans ya da doktora yapanlardan istenen mesleki deneyim süresi üç yıla indirilmektedir. Yurt dışı teşkilatında çalışanlara 1999 ve 2011 yılında çıkartılan yönetmeliklerle bu hak verilmiştir. 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte özel okullarda çalışılan süreler de mesleki deneyime dâhil edilmiştir. Müfettişlerin mesleklerini daha çok kariyer için seçtikleri (Akkaş ve Şahin, 2015) göz önüne

alındığında mesleki olarak deneyim elde eden müfettişlere yeni kariyer fırsatları sunmak yerinde olacaktır. Ayrıca mesleki deneyim, müfettiş rollerinden olan rehberliğin amacına uygun bir şekilde yerine getirilmesinde etkili olacaktır. Yeterli mesleki deneyimi olmayan bir müfettişin öğretmenlere verimli bir şekilde rehberlik yapması beklenmeyecektir.

Yönetmelikler incelendiğinde sicil ve disiplinle ilgili olarak en ayrıntılı maddeler 1990 ve 1999 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde yazılmıştır. 1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde başarılı olmak yeterli görülürken, 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte disiplin ve sicil ile ilgili şart bulunmamaktadır. Zaten aynı yıl 24 Nisan 2011 tarihli Resmi Gazete de yayımlanan yönetmelikle sicil amirleri yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılması da sicil ile ilgili bir şart koşulmasını gereksiz hale getirmiştir (MEB, 2011b). Ayrıca, sicil notundaki tarafsızlık ve objektifliğe ilişkin kaygıların bulunması (Akşit, 2006; Koçak ve Arslan, 2018; Kurban ve Tok, 2018) müfettiş seçiminde de aynı kaygılara neden olabilecektir.

Yönetmelikler incelendiğinde alınan eğitimle ilgili olarak 1962, 1963 ve 1969 yıllarında açılan kurslarda başarılı olma şartı, 1990'da belirtilen alanlardan mezun olma olarak değiştirilerek eğitime verilen önem artırılmıştır. 1999 ve 2011 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde dört yıllık lisans mezunu olma şartı yeterli görülerek özel bir eğitim şartı getirilmemiştir. Yapılan iş sayısının çeşitliliği artmasına rağmen alınan eğitimin düzeyi aynı seviyede artmamaktadır. Bu durum, okul denetimlerinin doğrudan eğitim kalitesinin iyileşmesine yol açmadığı (Klerks, 2012) düşüncesine destek vermektedir. Bu nedenle müfettişlerin branşlaşmasına, uzmanlaşmasına ve eğitimlerine önem verilmesi yerinde olacaktır (Akbaba, 2013; İsmail, 2018).

1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde müfettiş olmak isteyenlerde başka bir şart belirtilmezken, daha sonraki yönetmeliklerde 40 yaş sınırı getirilmiştir. Böylece, daha genç yaşta müfettiş olma ve daha uzun süre müfettiş olarak çalıştırılma olanağı elde edilmektedir. 1990 yılında yayımlanan yönetmelikte askerliğini yapmış olma şartı aranırken diğer yönetmeliklerde bu şart aranmamaktadır. Ayrıca sağlık durumunun her çeşit iklim ve yolculuk şartlarına elverişli olması şartı diğer yönetmeliklerde aranmamaktadır. Sağlığın her zaman risk altında olan insanın o gün sağlıklı olması daha sonra da sağlıklı olacağı anlamı taşımayacaktır. 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte ayrıca yarışma sınavına ikiden fazla katılmamış olmak şartı ile müfettiş adaylarının sınavlara hazırlanarak girmesi zorunlu tutulmuş olmaktadır. Kırk yaş sınırı, askerlik yapma, sağlıklı olma ve sınavlara ikiden fazla girmeme gibi şartlar bir anlamda denetim görevini yerine getirecek kişinin olgunlaşması ile ilgili olduğu söylenebilir. Chris Argyris'in Olgunlaşma Kuramı aslında yaş vb. konularla doğrudan ilgili olmasa da yaş, askerlik gibi etkenler kişilerin olgunlaşmasına katkıda bulunduğu söylenebilir. Olgun olan kişiler daha bağımsız davranabilir, pasif kalmaz, kendini kontrol edebilir (Lunenburg ve Ornstein 2013). Başkalarına bağımlı olan, insiyatif alamayan bir denetim elemanının öğretmenlere yaptığı rehberlikten daha az yarar elde edileceği söylenebilir.

1962, 1963 ve 1969 yıllarında başkanlık yapan (teftiş şefi) kişinin özelliği İl Millî Eğitim Disiplin Kurulu üyesi olmasıdır. 1990 yılından itibaren başkan, valinin teklifi ve Bakanlık Makamının onayı ile müfettişler arasından atanmaktaydı. 1999 ve 2011 yılında ilköğretim müfettişleri başkanı ibaresi gelmiş, başkana on yıllık kıdem şartı, getirilmiş, bakanlığa üç isim önerilmiş, başkan için bakan onayı alınmıştır. Böylece müfettiş başkanı olmanın il tasarrufunda olmasının önüne geçilmeye çalışıldığı söylenebilir. Ayrıca müfettişler arasındaki kıdeme de önem vermeye başlamıştır. Son zamanlarda illerdeki eğitim müfettişleri başkanlıklarının kaldırılması, müfettişin yaptığı işlerin okul müdürlerine bırakılacağı olarak yorumlanabilir (Gül, 2017). Bu durum, okul müdürünün bütün alan öğretmenlerine rehberlik yapabilmesi, informal ilişkilerin baskısı altında kalabilmeleri, kişisel ya da siyasi takıntılarının olması, okul müdürlerinin eğitim denetiminden ziyade fiziki denetime önem vermesi gibi sorunlarla karşılaşılmasına neden olabilecektir (Altun, Şanlı ve Tan, 2015; Birel ve Erçek, 2019; Demirtaş ve Akarsu, 2016; Gündüz, 2017; Koşar ve Buran, 2019). Bu durumda öğretmenlerin okul müdürünün sunduğu rehberlik hizmetinden etkin bir şekilde yararlandığı söylenemeyecektir. Ayrıca bu durum okul müdürlerinin iş yüklerini arttıracaktır.

1962 ve 1963 yılında yayımlanan yönetmeliklerde ilçe merkezlerinde çalışan müfettişler için, 1969, 1990 ve 1999 yıllarında yayımlanan yönetmelikler ile çalışma merkezleri il merkezi olarak değiştirilmiştir. Müfettişlerin ilçe merkezlerinde çalışmalarında 1962 ve 1963 yıllarında ulaşımın sıkıntılı olması etken olabilir. Daha sonraki yönetmeliklerde ise ilçe de kalan müfettişin yerleştirilmesinin veya öğretmenler üzerindeki etkisinin azalmasının önüne geçebilmek için çalışma merkezleri il merkezlerine taşınmış olabilir. Eğitim denetimindeki sorunlardan birinin denetmen ile öğretmen arasındaki kopukluk olması (Beycioğlu ve Dönmez, 2009), denetimin kontrol amaçlı yapılmak istenmesi (Memduhoğlu ve Zengin, 2012) ya da denetime yeterli zaman ayırılması (Özdemir ve Yirci, 2015) müfettişin ilçelerde oturmasının dayanakları olabilir. Müfettiş ile öğretmen arasındaki kopukluk bu şekilde giderilebilecekken fazla yakınlaşmanın denetim sürecinin rasyonel bir şekilde yürütülmesini engelleyebilecektir. 2011 yılında yayımlanan yönetmelikte ise bu konuda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum, 2011 yılında illerde çalışan müfettişlerden aynı ilde sekiz yıl çalışma süresi dolduranların zorunlu olarak görev yerlerinin değiştirilmesinden kaynaklanabilir. Görev yeri değişen bir müfettiş, yeni gittiği ilde eğitim çalışanları arasında tanınmadığından rasyonel olmayan ilişkiler geliştirmesi beklenmeyecektir.

1962, 1963 ve 1969 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerde ilköğretim müdürlükleri, resmî ve özel ilköğretim kurumları dersane, kurs ve halk eğitimi kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim işleri ve çocuk kitaplıkları görev alanları bulunan müfettişlerin bundan sonra yayımlanan her yönetmelikle birlikte görev alanları artırılmış, 2011 yılında ise kurumlar ayrı ayrı sayılmamış, tüm kurumlar yönetmeliğe eklenmiş, diğer kurumlar kalmakla birlikte il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri, ortaöğretim kurumları görev alanlarına eklenmiştir. Bu durum müfettişlerin uzmanlaşma/branşlaşma ve iş yüklerinin azaltılması isteklerinin (Akbaba-Altun ve Memişoğlu, 2010) önünde engel olarak görülebilir. Görev alanı arttırılan müfettişlerin sisteme girmeden önce almaları gereken eğitim neredeyse sıradanlaştırılrsa da görev alanları çoğaltılmış belki bu durum verimsizleşmelerine neden olurken 2016 yılında yapılan düzenlemeyle illerdeki müfettişlerin her hangi bir teşkilatlanması kalmamıştır. Üstelik görev sayısı artırılırken müfettiş sayısının aynı oranda arttırılmaması denetimin düzensiz yürütülmesine neden olacaktır (Hossain, 2017). Denetimin üç yılda bir yapılmasının bile okullarda kayıtsızlık yaratacağı düşünülebildiğinde (Şanlı, Altun ve Tan, 2015) 500 bakanlık müfettişi ile denetim aralığının daha uzun olması kaçınılmaz olacaktır. Bu durum müfettiş sayısının arttırılması gerektiğinin nedenlerinden biri olarak düşünülebilir.

1962, 1963 ve 1969 yıllarında ilde görev yapan denetim elemanlarına sadece il milli eğitim müdürü görev verirken 1990 yılında sadece vali tarafından görev verilmiştir. Sadece valinin görev vermesi her görev için zaman kaybına neden olabileceğinden 1999 yılından sonra hem il milli eğitim müdürü ve hem vali tarafından görev verilmiştir. 2014 yılından önce bakanlık ve il düzeyinde yapılan MEB teftiş sisteminin birleştirilmesine yönelik araştırmalar bulunsa da (Akbaba Altun ve Memişoğlu, 2010; Memduhoğlu ve Taymur, 2014) önce bütün müfettişler illerde birleştirilmiş daha sonraki süreçte 500 maarif müfettişi bakanlığa alınarak illerde kalan maarif müfettişlerinin kaldırılması tercih edilmiştir (Ergün ve Çelik, 2018). Eğitim Müfettişlerinin yaşadıkları sorunların yapısal değişikliklerden kaynaklandığı (Yıldırım, Beycioğlu, Uğurlu ve Sincar, 2012) göz önüne alındığında denetim sisteminde çok hızlı değişiklikler yapılmamalıdır (Gustafsson, Lander ve Myrberg, 2014).

İllerde görev yapan müfettişler 2016 yılından itibaren şahsa bağlı kadroya atanarak illerdeki denetim yapılanması kaldırılmıştır. 500 kişilik kadroyla bakanlığın eğitime yönelik rehberlik ve denetim çalışmaları yapma imkanı olmadığından daha çok idari işlerin denetimi ön plana çıkarılmak zorunda kalmıştır. Eğitim denetiminin etkililiğini arttırmak için bakanlık müfettişlerinin sayısı eğitim alanında mesleki deneyimi olan kişilerle arttırılmalıdır. Örnek özelliklere sahip olması gereken müfettişlerin disiplin yönünden problemliler olmamasına önem verilmelidir. Alınan eğitim yönünden eğitim çalışanlarından farklı olmalıdır. Aksi takdirde rehberlik ve denetim sonuçlarının çalışanlar tarafından kabul düzeyi düşük olabilir. Müfettişlerin

yerelleşmelerinin önlenmesi adına mutlaka merkez teşkilatlanmaları sürdürülmeli emirler bakan veya teftiş kurulu başkanı tarafından verilmelidir. Merkezde teşkilatlanan müfettişlerin tüm eğitim kurumlarına yönelik çalışmaları sürdürülmelidir.

Ayrıca, eğitim denetiminde görev yapan müfettişlerin bir anlamda tarihsel süreçteki değişimlerinin incelendiği bu çalışmada sadece yasal düzenlemeler incelenmiş ve araştırmanın bu açıdan sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu nedenle bundan sonraki çalışmalarda değişik mesleki deneyimlere sahip öğretmen, yönetici ve müfettişlerin görüşlerinden yararlanılarak bu değişimlerin bu meslek gruplarına etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba Altun, S. ve Memmişoğlu, S.P. (2010). İlköğretim müfettişlerinin denetimin yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 9(2), 643-657.
- Akbaba, A. (2013). Okul müdürlerinin, eğitim müfettişlerinin denetim olgusu ve süreçleriyle ilgili algısı. *Turkish Studies, - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 1-13.
- Akkaş, B. ve Şahin, D. (2015). Eğitim denetmenlerinin mesleklerine ilişkin görüşleri ve denetmenliği tercih nedenleri/The opinions of oducational supervisors about supervision and the reasons of their profession preference. *e -International Journal of Educational Research*, 6(2) , 69-85 .
- Akşit, F. (2006). Performans değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri (Bigadiç ilköğretim öğretmenleri örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 76-101.
- Altun, M., Şanlı, Ö. ve Tan, Ç. (2015). Maarif müfettişlerin, okul müdürlerinin denetmenlik görevleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies, - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (3), 79-96.
- Arabacı, İ. B. (1999). Meb teftiş politikaları. *Eğitim Yönetimi*, 5(20), 545-575.
- Aslanargun, E. ve Göksoy, S. (2013). Öğretmen denetimini kim yapmalıdır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 98-121.
- Balcı, A. (2000). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Başar, H. (2000). *Eğitim denetçisi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Beycioğlu, K. ve Dönmez, B. (2009). Rethinking educational supervision. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 71-93.
- Birel, F.K. ve Erçek, M.K. (2019). Okul Müdürlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(3). 169-177.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 2740.
- Büyüктаş, Ş. (2017). Okul Yöneticilerinin denetime ilişkin görüşleri: Fenomenolojik bir çözümleme. *The Journal of Academic Social Sciences*, 45, 530-546.
- Demirtaş, H. ve Akarsu, M. (2016). Öğretmen teftişini müfettiş yerine okul müdürünün yapmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 69-93. DOI: 10.17679/iuefd.17251239
- Ergün, H. ve Çelik, K. (2018). Maarif müfettişlerinin füzyon ve fisyon sürecinde yaşadıklarına ilişkin nitel bir araştırma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 6(3), 410-426.

- Ergüneş, Y. ve Ovalı, Ç. (2011). Balıkesir ilinde ilköğretim müfettişlerinin rehberlik rollerini yerine getirme düzeyine ilişkin müfettiş ve öğretmen görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 30-53.
- Esia-Donkoh K. ve Ofosu-Dwamena E. (2014). Effects of educational supervision on professional development: Perception of public basic school teachers at Winneba, Ghana. *British Journal of Education*, 2(6), 63-82.
- Gustafsson, J.E., Lander, R. ve Myrberg, E. (2014). Inspections of Swedish schools: A critical reflection on intended effects, causal mechanisms and methods, *Education Inquiry*, 5(4), 461-479.
- Gül, İ. (2017). Maarif müfettişi başkanlıklarının kaldırılmasıyla ilgili müfettiş görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(-ERTE Özel Sayısı), 23-38 .
- Gündüz, Y . (2017). İlköğretim kurumlarında görev yapan müdürlerin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5) , 1681-1694 .
- Hossain, M. (2017). *School inspection challenges: Evidence from six countries*. Paris. Erişim adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000259568?posInSet=1&queryId=76e54fcf-d12d-48da-b330-3ee0e79e7b7a>.
- İsmail, I. b. (2018). An important role of educational supervision in the digital age. *Couns-Edu: International Journal of Counseling and Education*, 3(4), 115-120.
- Jahanian, R. ve Ebrahimi, M. (2013). Principles for educational supervision and guidance. *Journal of Sociological Research*, 4(2), 380- 390.
- Kayıkçı, K., Özdemir, İ. ve Özyıldırım, G. (2018). Denetim anlayışı ve uygulamalarındaki değişimler hakkında okul müdürlerinin görüşleri. *İlköğretim Online*, 17 (4), 2170-2187.
- Klerks, M.C.J.L. (2012). *The effect of school inspections: A systematic review*. Erişim adresi: <http://schoolinspections.eu/impact/literature-review-effective-school-inspections/>.(29/04/2020).
- Knoll, M.K. (1987). *Supervision for better instruction*. USA: Prentice Hall.
- Koç, İ. ve Akın, U. (2020). Okul müdürlerinin yaptıkları ders denetimlerinin olumlu ve olumsuz yönleri: öğretmenlerin görüş ve önerileri. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 15(1), 261-288.
- Koçak, S. ve Arslan, S.Y. (2018). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin performans değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 602-620.
- Koşar, S. ve Buran, K. (2019). Okul müdürlerinin ders denetim faaliyetlerinin öğretimsel liderlik bağlamında incelenmesi. *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(3), 1232-1265.
- Koroğlu, H. ve Oğuz, E. (2011). Eğitim müfettişlerinin rehberlik rollerine yönelik öğretmen, yönetici ve eğitim müfettişi görüşleri [Opinions of primary school teachers, administrators and education supervisors regarding education supervisors' guidance roles]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 1(2), 9-25.
- Kurban, C. ve Tok, T.N. (2018). Okul müdürlerinin performans denetim sistemindeki rolünün, öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 1-17.
- Lloyd, B.W. ve Becker, D. (2007). Paediatric specialist registrars' views of educational supervision and how it can be improved: a questionnaire study. *Journal of The Royal Society of Medicine*, 100, 375-378.

- Lunenburg, F.C ve Ornstein A.C. (2013). *Eğitim yönetimi*. Gökhan Arastaman, (Cev.). Örgütsel Yapı (s. 27-53). Ankara: Nobel Yayınevi.
- MEB (1962). İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11129.pdf>
- MEB (1963). İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11402.pdf>
- MEB (1969). İlköğretim Müfettişliği Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13352.pdf>
- MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>.
- MEB (1990). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20678.pdf>
- MEB (1999). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23785.pdf>
- MEB (2000). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi. *Tebliğler Dergisi*, 2508, 3-59. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/64-2000>
- MEB (2001). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi. *Tebliğler Dergisi*, 2521, 66-93. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/65-2001>
- MEB (2011a). Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110624-1.htm>
- MEB (2011b). Millî Eğitim Bakanlığı Sicil Amirleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik.. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110424-2.htm>
- Memduhoğlu, H.B. ve Taymur, A. (2014). A model proposal regarding to reconstruction of subsystem of education supervision in Turkey. *Pegem Journal of Education & Instruction*, 4(2), 25-44.
- Memduhoğlu, H.B. ve Zengin, M. (2012). Implementability of instructional supervision as a contemporary educational supervision model in Turkish education system. *Journal of Theoretical Educational Science*, 5(1), 131-142.
- Memduhoğlu, H.B., Mazlum, M.M. ve Acar, M. (2014). Eğitim denetmenlerinin iletişim becerilerine ilişkin öğretmen algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1535-1552.
- Nwaokugha, D.O. ve Danladi, S.A. (2016). Language and communication: Effective tools for educational supervision and inspection in Nigeria. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(3), 420-428.
- Ololube, N.P. ve Major, N.B. (2014). School inspection and educational supervision teachers' productivity and effective teacher education programs in Nigeria. *International Journal of Scientific Research in Education*, 7(1), 91-104.
- Özdemir, T.Y. ve Yirci, R. (2015). A situational analysis of educational supervision in the Turkish educational system. *Educational Process, International Journal*, 4(1-2), 56-70.
- Sarpkaya, R. (2004). İlköğretim denetmenlerinin denetim sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(8). 114-129.

- Şahin, İ. (2017). Öğretmen ve müfettiş penceresinden rehberlik ve denetim çalışmalarına bakış. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 10(2), 251-273.
- Şanlı, Ö. , Altun, M. ve Tan, Ç. (2015). Okulların genel denetimleri hakkındaki; Maarif müfettişlerinin ve okul idarecilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 78-99 .
- Şekerci, R. ve Gök, R. (2017). Yeni denetim uygulamalarına ilişkin ilçe milli eğitim müdürlüğü ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 63, 127-140.
- Şimşek, H. (2009). Eğitim tarihi araştırmalarında yöntem sorunu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 42(1), 33-51.
- Uğurlu, C.T. (2014). Current problems in terms of supervision process of school principals' views. *Hacettepe University Journal of Education*, 29(3), 184-196.
- Usta, M.E. ve Özmen, F. (2017). 1910/1911 Tarihli İlkokul Müfettişlerinin Görevlerine Dair Yönerge'nin günümüz eğitim teftişi uygulamaları ile karşılaştırılması. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1544-1573.
- Yıldırım, M.C., Beycioğlu, K., Uğurlu, C.T. ve Sincar, M. (2012). The problems that educational supervisors face in terms of the assigned positions. *İnönü University Journal of The Faculty of Education*, 13(1), 1-21.

EXTENDED ABSTRACT

States or societies want to check whether the investment in education has reached its goal, and to bring the areas that do not reach its purpose closer to the goals. States use educational control for this. They employ inspectors to perform the supervision work professionally. Investigators first identify the school's situation, compare it with the criteria and provide guidance for improvement. Supervision that made by inspectors are sometimes disliked and sometimes supervision that made by different persons are preferred. The number of inspectors' number and branch variety, the level of education are not at the desired level can be seen as the reasons of these problems. There is still no consensus on how the supervision structure should be. It is determined by a regulation made by the inspector jobs in Turkey. Changes were made to these regulations at different times. Regarding the inspectors working in the provinces, there were regulations changes in 1962, 1963, 1969, 1990, 1999, 2011. In this study, it is aimed to compare the changes made in the regulations that regarding the selection of inspectors, discipline, registry, presidencies, work centers, professional experience, education, duties and the way they perform their duties. The study is limited to regulations only, other legal regulations are not included in the scope of the research. The study is a document review. The documents that are the subject of the research; Turkey on June 15 1962, May 14 1963, November 15 1969, October 27 1990, August 13 1999, June 24 2011 are dated regulations. The said regulations have been reached on the Official Gazette website. The relevant regulations were accepted as original because they were taken from the Official Gazette. In this study, it were interpreted that the effects of regulation changes on inspector selection, discipline, registry, presidencies, work centers, professional experience, education, duties and duty. First of all, the regulations were analyzed and compared with each other. When the regulations are examined, "at least eight years of teaching experience" is the most specified qualification as a professional experience, while those who are administrators are also given importance to keep this period short. The times worked in the private sector have also started to be evaluated in the selection of inspectors. In addition, it was found that the most detailed items related to registry and discipline were written in the regulations published in 1990 and 1999, in the regulation published in 1990, the importance given to education was increased, the trainings to be taken are clearly stated, age, health, military service

and number of taking the inspector's examinations were effective in the selection, since 1990, the chief of inspectors has been appointed with the approval of the minister, All schools and institutions, including provincial and district national education directorates, are included in the field of duty, although the duty field of the inspectors has been increased, the same increase has not been observed in the training received, in the regulations published in 1962, 1963 and 1969, how to perform the task was written in detail, how to do the task since 1991 is specified in the instructions, inspectors working in the provinces are assigned by the provincial director of national education or the governor. The fact that investigators reside in districts can increase teacher inspector interaction. However, this situation may cause inspectors to become local in a short time. It can be said that the election of the head of the inspectors by the ministry also saved the inspectors from local pressures. Since 2016, the supervision structure in the provinces has been removed. Supervision of administrative affairs has come to the forefront, since there is no possibility to conduct guidance and supervision studies for education with a staff of 500 people. Therefore, the number of ministry inspectors should be increased with those with professional experience in the field of education. Investigators ask the training staff to follow the rules. Therefore, inspectors should have exemplary features. For this, it should be paid attention that inspectors should not be problematic in terms of discipline. It should not be taken into consideration in the selection of the inspector without setting concrete criteria for registration or performance. Investigators should receive more training than training workers. Otherwise, the acceptance level of guidance and supervision results by the employees may be low. Ministerial organizations must be maintained in order to prevent localization of inspectors. Inspectors should receive orders from the minister or chairman of the inspection board. Thus, studies can be more effective. Guidance and supervision studies for all educational institutions should be continued. Therefore, it would be appropriate to increase the number of inspectors.